

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Doc. JUDr. R. F., CSc.**, bývajúceho v B., zastúpeného Mgr. Z. K., PhD., advokátkou so sídlom v B., proti odporcovi **P. P., a. s.** so sídlom v B., IČO : X., zastúpenému D., s.r.o. so sídlom v B., IČO : X., a Advokátskou kanceláriou T., s.r.o., so sídlom v B., IČO : X., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 16 C 155/2007, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. decembra 2009 sp. zn. 8 Co 157/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 99,13 € do rúk Mgr. Z. K., PhD., advokátky so sídlom v B..

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa návrhom na ochranu osobnosti z 2. februára 2007 domáhal, aby súd uložil odporcovi povinnosť uverejniť v denníku S. ospravedlnenie navrhovateľovi v znení špecifikovanom v petite návrhu a zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 1 000 000,-- Sk.

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 22. apríla 2008 č.k. 16 C 155/2007-326 uložil odporcovi povinnosť v najbližšom čísle denníka S. pripravovanom po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku uverejniť ospravedlnenie navrhovateľovi na str. 4 na rovnakom mieste a rovnakým písmom ako bol uverejnený článok „F. sa opäť venoval novinárom“, a to v tomto znení: „Ospravedlnenie R. F., predsedovi vlády Slovenskej republiky. V denníku S.,

ročník 15, č. 139 z 18. júna 2007 sme na str. 4 uverejnili článok pod názvom 'F. sa opäť venoval novinárom'. V tomto článku, v časti s podnadpisom 'Vulgárny premiér', sme o R. F., predsedovi vlády Slovenskej republiky uverejnili nasledovnú informáciu: 'F. v minulosti na novinárov útočil aj vulgárne. Redaktorov týždenníka P. napríklad označil za 'špinavých hajzľov', keď sa ho snažili vyfotografovať v novom aute. Táto informácia je nepravdivá. Za uverejnenie tejto nepravdivej informácie sa R. F., predsedovi vlády Slovenskej republiky ospravedľujeme'. Súd prvého stupňa zároveň odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 200 000,-- Sk. Vo zvyšku návrh zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že uverejnením nepravdivej informácie, v zmysle ktorej navrhovateľ v minulosti na novinárov útočil aj vulgárne, keď redaktorov týždenníka P. napríklad označil za „špinavých hajzľov“ a uverejnením hodnotiaceho úsudku, že navrhovateľ je „vulgárny premiér“, došlo k zásahu do osobnosti navrhovateľa. Pritom je právne bezvýznamné, z akého zdroja odporca uvedenú informáciu získal. Povinnosťou vydavateľa periodickej tlače je overiť si vopred informácie obsiahnuté v uverejnených prevzatých článkoch, správach a pod. Bez významu je tiež skutočnosť, či si bol pôvodca zásahu vedomý nepravdivosti informácie, alebo či išlo len o nedbanlivé preberanie poznatkov a ich rozširovanie. Uverejnenie nepravdivej informácie a hodnotiaceho úsudku založeného na nepravdivej informácii predstavuje zásah do osobnostných práv navrhovateľa zakladajúci nárok na poskytnutie primeraného zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Primeranosť zadosťučinenia v zmysle uvedeného ustanovenia závisí od okolností, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu. V predmetnej veci došlo k zásahu uverejnením článku v denníku S.; požiadavke primeranosti zadosťučinenia zodpovedá preto uverejnenie požadovaného ospravedlnenia. Vzhľadom na to návrhu v časti týkajúcej sa uverejnenia ospravedlnenia vyhovel. S prihliadnutím na širokú publicitu článku uverejneného v jednom z najčítanejších denníkov s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorým došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa – predsedu vlády Slovenskej republiky a predsedu preferenčne najsilnejšej politickej strany, ako aj so zreteľom na intenzitu zásahu, jeho rozsah a dôsledky na chránené osobnostné práva považoval súd za opodstatnený aj návrh navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a o jej výške súd zohľadnil aj skutočnosť, že odporca si neoveril pravdivosť informácie, nekontaktoval navrhovateľa a ani mu nedal možnosť vyjadriť sa k pravdivosti uverejnenej informácie. Podľa názoru súdu prvého stupňa za primeranú podstate, povahe a dôsledkom neoprávneného zásahu treba považovať náhradu nemajetkovej

ujmy v peniazoch vo výške 200 000,-- Sk; vo zvyšku (t.j. vo výške 800 000,-- Sk) preto návrh zamietol. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom z 1. decembra 2009 sp. zn. 8 Co 157/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil; rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Za napadnutú časť – vychádzajúc z obsahu odvolania (§ 41 ods. 2 O.s.p.) – považoval časť rozsudku súdu prvého stupňa, ktorou bolo návrhu vyhovené. V odôvodnení uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Konštatoval, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom na zistenie skutočností rozhodujúcich pre posúdenie opodstatnenosti tak návrhu, ako aj skutočností, ktoré na svoju obranu uvádzal odporca. Vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s § 132 O.s.p. a dospel k správne mu záveru, že predmetným článkom odporca neoprávnene zasiahol do chránených osobnostných práv navrhovateľa, lebo v článku uverejnená informácia je nepravdivá. Súd prvého stupňa dospel tiež k správne mu záveru, že okolnosti, za ktorých došlo k zásahu, zakladajú nárok navrhovateľa nielen na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale tiež na náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). K odvolacej námietke odporcu, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, odvolací súd uviedol, že neúplnosť zistenia skutkového stavu je v sporovom konaní odvolacím dôvodom len za predpokladu, že príčinou neúplných skutkových zistení bola okolnosť, že súd prvého stupňa nevykonal účastníkom navrhnutý dôkaz spôsobilý preukázať spornú právne významnú skutočnosť. Sama skutočnosť, že nevykonal dôkazy účastníkmi navrhnuté, nemôže byť v sporovom konaní spôsobilým odvolacím dôvodom. Účastník, ktorý v odvolaní uplatní tento odvolací dôvod, musí súčasne označiť dôkaz, ktorý bol síce navrhnutý, nedošlo ale k jeho vykonaniu. Rovnako musí uviesť právne významné skutočnosti, ktoré súd prvého stupňa nezisťoval preto, že ich nepovažoval za právne významné, pričom vždy musí ísť len o skutočnosti a dôkazy uplatnené už v konaní pred súdom prvého stupňa. Odporca vo svojom odvolaní neoznačil žiaden taký dôkaz, ktorého vykonanie by navrhoval v prvostupňovom konaní na preukázanie skutočností rozhodujúcich pre posúdenie dôvodnosti návrhu a ktorý by súdom prvého stupňa nebol vykonaný. Odvolací súd preto tieto jeho námietky posúdil ako nedôvodné. Na zistenie pravdivosti uverejnenej informácie súd prvého stupňa vykonal dokazovanie a vykonané dôkazy správne vyhodnotil; dospel k správne mu záveru o nepravdivosti informácie uvedenej

v článku. Nedôvodné sú aj námietky odporcu o negatívnom zásahu napadnutého súdneho rozhodnutia do práva na slobodu prejavu a práva na informácie, garantovaných čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd pri tom vzal na zreteľ judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá v súvislosti s aplikáciou čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konštatovala, že tlač zohráva významnú úlohu v demokratickej spoločnosti a hoci tlač nesmie prekročiť určité stanovené hranice, vrátane práv na ochranu dobrého mena a povesti iných, jej úlohou je, v súlade s jej povinnosťami a zodpovednosťou, prinášať primerané a spoľahlivé informácie a myšlienky k všetkým otázkam verejného záujmu; s funkciou tlače, ktorá spočíva v rozširovaní informácií, je spojené právo verejnosti tieto informácie prijímať. Aj v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že predmetný zásah odporcu bol spôsobilý objektívne narušiť alebo ohroziť osobnostné práva navrhovateľa chránené ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Stotožnil sa s ním tiež v hodnotení intenzity a rozsahu následkov tohto zásahu v tom zmysle, že uverejnením nepravdivých údajov došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti navrhovateľa. Ako správne uviedol už súd prvého stupňa, predmetná nepravdivá informácia bola spôsobilá vyvolať u čitateľov dojem, že navrhovateľ je vulgárny človek a politik. Vzhľadom na to, že navrhovateľ je osobou známou v širokej verejnosti a vzhľadom na širokú čitateľskú základňu denníka S. dospel aj odvolací súd k záveru, že tento zásah mal širokú publicitu a značný dopad na mienku verejnosti. Z týchto dôvodov odvolací súd považoval aj výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za primeranú. Uzavrel, že súd prvého stupňa správne vec posúdil podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a v súlade s ustálenou súdnou praxou a rozhodovacou činnosťou Európskeho súdu pre ľudské práva. Pokiaľ navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporcu žiadal zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, aby mu bola priznaná náhrada 1 000 000,-- Sk, odvolací súd poukázal na to, že prvostupňový rozsudok bol napadnutý len odvolaním odporcu (v časti, ktorou bolo návrhu vyhovené); v časti zamietajúcej návrh nebolo odvolanie podané a odvolací súd nemohol preskúmať rozsudok súdu prvého stupňa v časti odvolaním nenapadnutej. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil odvolací súd § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca. Namietal, že postupom súdov mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p.), v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti odporcu konať pred súdom došlo v dôsledku porušenia zásad spravodlivého procesu. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku dostatočne nevysporiadal s argumentáciou odporcu, z odôvodnení rozsudkov súdov oboch nižších stupňov nie je zrejmé odôvodnenie právneho názoru súdu, čím vznikol nesúlad medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami. Odvolací súd vady konania súdu prvého stupňa neodstránil a prvostupňový rozsudok potvrdil. Z týchto dôvodov napadnutý rozsudok nespĺňa požiadavky riadneho odôvodnenia rozhodnutia, a preto je nepreskúmateľný. Svoj právny záver nemohol odvolací súd na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa ani riadne odôvodniť, lebo jeho výsledky nemôžu byť podkladom pre záver, že uverejnením článku došlo k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa. Rozsudok odvolacieho súdu je v dôsledku toho nespravodlivý, jeho odôvodnenie nedostatočné a zmätočné, a to najmä preto, že súd v potrebnom rozsahu neodôvodnil, prečo neakceptuje predložené kľúčové dôkazy v spore (konkrétne svedecké výpovede). Podľa názoru dovolateľa sa odvolací súd nezaoberal argumentmi odporcu, ktoré boli pre rozhodnutie významné, ani otázkou opodstatnenosti obmedzenia slobody prejavu spočívajúceho v priznaní morálnej satisfakcie, existenciou nároku navrhovateľa na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy a nevysporiadal sa ani s obranou odporcu. Odporca v ďalšom poukázal na § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý je potrebné vykladať a aplikovať z hľadiska práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 56/01). V tejto súvislosti poukázal aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sa aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia považuje za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (napr. rozsudok vo veci Ruiz Torija proti Španielsku, 1994). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa v rozhodnutí špecifická odpoveď práve na tento argument. Rovnaké závery zaujali aj súdy Slovenskej republiky (napríklad Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze I. ÚS 226/03 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 171/2005). Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozsudok vo veci Kraska proti Švajčiarsku, 1993). Odňatie práva účastníka konania dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu. Odporca opodstatnenosť dovolania odôvodnil aj nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Namietal správnosť

právneho záveru súdov, že uverejnený článok neoprávnene zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa; spochybnil tiež správnosť záverov súdov ohľadom primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je zaťažený rovnakými vadami ako ním potvrdený prvostupňový rozsudok. Odporca z uvedených dôvodov žiadal potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu zmeniť a návrh navrhovateľa zamietnuť; žiadal tiež priznať náhradu trov prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania.

Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu žiadal procesne neprípustné dovolanie odporcu odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Poukázal na to, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je judikatúrou súdov považované za procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá by zakladala prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Navrhovateľ nesúhlasil s tvrdením odporcu o nedostatočnom odôvodnení rozsudkov súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu a poukázal na podrobné odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa. Odvolací súd postupoval podľa § 219 ods. 2 O.s.p. a svoj rozsudok podrobne odôvodnil. Pokiaľ preto dovolateľ vyvodzoval prípustnosť a opodstatnenosť dovolania z ustanovení § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p., navrhovateľ vyslovil názor, že k uvedenej vade nedošlo. Ďalší dovolateľom uplatnený dovolací dôvod – nesprávnosť právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) by bolo možné úspešne použiť len ak by prípustnosť dovolania vyplývala z § 238 ods. 3 O.s.p., v danom prípade však odvolací súd vo výroku svojho rozsudku prípustnosť dovolania nevyslovil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu iba vtedy, ak to pripúšťa zákon.

Zmyslom dovolania je preskúmanie napadnutého rozhodnutia – v prípadoch stanovených zákonom – z hľadiska v zákone určených dovolacích dôvodov a dosiahnutie nápravy tam, kde rozhodnutie napadnuté (procesne prípustným) dovolaním nemôže obstáť z aspektu opodstatnenosti v dovolaní uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie je v uvedenom zmysle zároveň procesný prostriedok, ktorým zákon vytvára účastníkovi konania možnosť, aby v prípadoch a za podmienok v zákone uvedených spochybnil opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokoľvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone (z tzv. dovolacieho dôvodu). Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil.

Pre účely predmetného dovolacieho konania je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

2. K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podania dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) na rozdiel od toho nezakladá prípustnosť dovolania, je však relevantný dovolací dôvod, ktorý v prípade jeho opodstatneného uplatnenia (v procesne prípustnom dovolaní) vedie k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia. Obdobne samo nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nezakladá prípustnosť dovolania a na tento dovolací dôvod sa ani nevzťahuje § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.

3. V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Prípustnosť dovolania odporcu z týchto ustanovení nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

4. V danom prípade by dovolanie odporcu mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania odporcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či odvolací súd (ne)odňal dovolateľovi možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k takej procesnej vade, ktorá by odporcovi znemožnila realizáciu jeho procesných oprávnení.

Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namieta porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Vzhľadom na námietky odporcu bolo v tomto dovolacom konaní potrebné zaujať právne závery o tom, či (prípadné) nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. alebo či má za následok procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (vid' II. ÚS 261/06). To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že

každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p.

Ústava Slovenskej republiky neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktorú sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. „Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ považuje – na rozdiel od procesných vád vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom ale vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

V nadväznosti na dovolacie námietky a tiež so zreteľom na právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky zaujaté v niektorých jeho nálezoch (viď napríklad II. ÚS 261/06) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05).

V prejednávanej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky nemohol brať na zreteľ len odporcom zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo dovolateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti odporcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní vždy dôsledne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 338/2009). Zdôrazňuje, že právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvod zakladajúci (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 140/2009,

2 M Cdo 18/2008, 4 Cdo 310/2009 a 5 Cdo 290/2008). Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že na obdobných právnych záverov bolo (relatívne aktuálne) založené tiež jeho uznesenie z 29. marca 2010 sp. zn. 3 Cdo 9/2009.

Správnosť takéhoto nazerania na nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia potvrdzuje napokon nasledovné: v inej právnej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 uviedol, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (vid' R 111/1998) považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (teda nie vady konania v zmysle § 237 O.s.p.), ktorá je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá a nie je procesnou vadou so znakmi uvedenými v § 237 O.s.p.“ Proti tomuto uzneseniu bola podaná ústavná sťažnosť, ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010, pričom konštatoval, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

Navyše (dovolací súd to uvádza len ako poznámku), zo spisu vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa mohol v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd v úvodných častiach odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku konkretizoval rozhodnutie súdu prvého stupňa, uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci a výsledky vykonaného dokazovania. Vysvetlil skutkové a právne závery súdu prvého stupňa a poukázal na ním aplikované zákonné ustanovenia. Podrobne uviedol aj obsah odvolania a argumentáciu odporcu, ktorou poukazoval na nesprávnosť postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa. Obdobne uviedol podstatnú časť vyjadrenia navrhovateľa k odvolaniu. Vysvetlil tiež úvahu, ktorou sa riadil pri riešení otázky, ktorý z výrokov (prípadne v akej časti) je predmetom odvolania. Odporca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nereagoval na jeho argumentáciu v odvolaní. Reakcia odvolacieho súdu na túto argumentáciu (jeho stanovisko, názory a z nich vyvedené závery) je obsiahnutá na str. 6 až 8 odôvodnenia napadnutého rozsudku. Vyplýva z nej dôvod,

so zreteľom na ktorý dospeli súdy k záveru, že došlo k zásahu do chránených osobnostných práv navrhovateľa, so zreteľom na ktorý je opodstatnená nielen morálna satisfakcia, ale aj peňažná náhrada za nemajetkovú ujmu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd sa (z dôvodov bližšie opísaných už súdom prvého stupňa) stotožnil s názorom, že okolnostiam, za ktorých došlo k zásahu, a tiež dôsledkom vyvolaným zásahom zodpovedá náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške, ktorú za primeranú považoval aj súd prvého stupňa. Odvolací súd citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil (aj s poukazom na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia – § 219 ods. 2 O.s.p.). Pokiaľ dovolateľ namieta, že „súd nepreukázal nevyhnutnosť obmedzenia slobody prejavu“, dovolací súd poukazuje na str. 7 napadnutého rozsudku, v ktorej odvolací súd vysvetlil svoje závery týkajúce sa prejednávanej veci vo vzťahu k odporcom namietanému zásahu do práva na slobodu prejavu a práva na informácie. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporcu.

Dovolateľ naznačuje, že súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania (osobitne v prípade „kľúčových svedkov“ J. Š. a V. Š.). V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Hodnotením dôkazov sa rozumie myšlienková činnosť súdu, v rámci ktorej sa vykonaným dôkazom prisudzuje hodnota (stupeň) závažnosti pre rozhodnutie, vierohodnosti, zákonnosti, presvedčivosti a pravdivosti. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. Dovolací súd pripomína, že v zmysle § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p. dovolací súd nevykonáva

dokazovanie. Keďže dovolací súd nemôže vykonávať dokazovanie, nemôže iba na základe súdneho spisu preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil (viď tiež R 42/1993).

Pokiaľ dovolateľ namieta, že súdy nevykonali všetky navrhované dôkazy, dovolací súd uvádza, že v sporovom konaní platí dispozičná a prejednacia zásada. Účastníci sú v ňom povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti a na ich preukázanie označia dôkazné prostriedky (viď § 101 ods. 1 O.s.p.). Týmito skutočnosťami sú skutkové údaje, nevyhnutné na objasnenie, o čom a na akom podklade má súd rozhodnúť. Súd ale nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

5. V úvodnej časti dovolania (str. 2/11) odporca uviedol, že konanie na súdoch nižších stupňov „je postihnuté vadami, ktoré môžu mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“, čo by naznačovalo, že uplatnil aj dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. V ďalšej časti dovolania (viď „III. Dôvody dovolania“) ale spresnil, že uplatňuje iba dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. Dovolací súd napriek tomu pre úplnosť považuje za potrebné uviesť, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Úspešne však môže byť uplatnená len v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad ale v preskúmvanej veci nešlo).

6. K námietke odporcu, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis,

nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mohla mať za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, nezakladala by ale prípustnosť dovolania. Opodstatnenosť uplatnenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. môže dovolací súd posudzovať len ak je tento dovolací dôvod uplatnený v procesne prípustnom dovolaní. Keďže odporcom bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

7. Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie odporcu procesne neprípustné. Dovolací súd preto jeho mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Vzhľadom na to, že došlo k odmietnutiu dovolania z procesných dôvodov, neskúmal opodstatnenosť v dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

8. V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľ podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania. Na výzvu súdu vyčíslil výšku trov dovolacieho konania; žiadal priznať náhradu za tri úkony právnej služby v celkovej výške 297,99 €. Dovolací súd mu v súlade so zaužívanou praxou priznal náhradu trov dovolacieho konania vo výške zodpovedajúcej odmene advokáta za jeden úkon právnej služby – vyjadrenie k dovolaniu z 22. marca 2010 vypracované advokátkou, ktorá ho zastupovala už v konaní na súdoch nižších stupňov. Dovolací súd vychádzal z § 10 ods. 1 a 8 a § 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov v znení účinnom do 31. mája 2010 a navrhovateľovi priznal náhradu trov dovolacieho konania v celkovej výške 99,13 € [91,92 € (tarifná odmena) + 7,21 € (režijný paušál)].

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová